

OHJEET JA SISÄLTÖ

BIOBATTLE -PELIIN

LOIMI-HÄMEEN
JÄTEHUOLTO

Alta löydät pelin käyttöohjeet sekä vinkkejä ja faktoja kerrottavaksi!

Seuraavilta sivuilta löydät ohjeet kahteen eri variaatioon:

BioBattle-juoksupeliin sekä pienempiin tiloihin soveltuvaan Biojäte-muistipeliin.

Alla olevassa kuvassa on esimerkki myös kompostori, biojäte ja lajitteluastioista. Ladattava materiaali sisältää tulostettavat kortit, tarvittavat lisäksi omasta takaa kolme astiaa, joita käytetään BioBattlessa kummankin joukkuen 'kotipesällä' sekä kentän laidalla lajitteluastiana.

LADATTAVA MATERIAALI SISÄLTÄÄ:

- 24 kpl biojätteeseen ja kompostoriin kuuluvaa jätettä
- 12 kpl biojätteeseen ja kompostoriin kuulumatonta jätettä

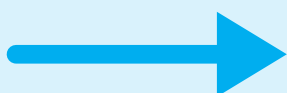
PELIN KULKU: BIOBATTLE JUOKSUPELI

LOIMI-HÄMEEN
JÄTEHUOLTO

- Peli soveltuu parhaiten esikouluikäisestä 3-luokkalaisiin. Tarkoitus on oppia biojätteeseen kuuluvien jätteiden lajittelusta.
- Peli voidaan toteuttaa liikuntasalissa, mutta parhaimmillaan peli on ulkotilassa, jolloin tilaa saadaan käyttöön enemmän. Huomioi sääolosuhteet, sillä kerättävät jätteet voivat kovalla tuulella lähteä tuulen mukaan!
- Rajataan tai sovitaan yhdessä pelialue, joka voi olla tilan mukaan esim. 50 x 50 metriä tai pienempi. Sekoitettut jättekortit levitetään pelialueelle LHJ-logo ylöspäin sopivin välein toisistaan. Kompostori ja Biojäteastia laitetaan paikalleen joukkueiden "kotipesiin". Lajitteluastia asetetaan pelialueen reunalle niin, että molemmilla joukkueilla on sen luo yhtä pitkä matka.
- Osallistujaryhmä jaetaan kahteen joukkueeseen: biojäte- ja kompostorijoukkueisiin.
- Joukkueen kilpailijat asettuvat jonoon omaan "kotipesäänsä" ja pelialueelle lähtee aloitusmerkin antamisen jälkeen yksi kilpailija kummastakin joukkueesta kerrallaan. Seuraava joukkueesta saa lähteä matkaan edellisen palattua kotipesään, vuoro vaihtuu "läpsystä".
- Joukkueet pyrkivät keräämään pelialueelta mahdollisimman paljon oikeita jätteitä omaan jätteastiaansa. Jotta pelissä saadaan liikettä, osallistujat saavat vuorollaan nostaa ja viedä vain yhden jätteen kerrallaan sille sopivaan astiaan, eli alueelta ei voi kerätä mukaan montaa jätettä kerralla.
- Biojätteeseen tai kompostoriin kuuluvat jätteet tuodaan kotipesän astiaan. Sellaiset jätteet, jotka eivät kuulu biojätteeseen, viedään Lajitteluastiaan. Lopuksi lopputarkastelussa yhdessä käydään Lajitteluastia läpi ja mietitään, miten sinne päätyneet asiat tulee lajitella oikein.
- Mitään löydettyä jätettä ei saa jättää maahan, vaikka se ei olisikaan bioon tai kompostoriin sopiva! Kun laatta on nostettu, se on vietävä johonkin kotipesään tai lajitteluastiaan. Joskus sattuu virheitä, mutta vääristä jätteistä kotipesän astioissa ei anneta miinuspisteitä. Ne käydään läpi lopuksi ja mietitään, miksi eivät sinne sovi.
- Joukkue, joka kerää enemmän biojätteeseen / kompostoriin sopivia jätteitä, voittaa! Jos peli päättyy liian nopeasti, voidaan peliä pelata esim. kolme erää ja enemmän voittoja saanut joukkue voittaa pelin.

**Oikeat vastaukset sekä
vinkit ja faktat lopputarkasteluun
löydät seuraavilta sivuilta**

PELIN KULKU: BIOJÄTE MUISTIPELI

Kaikkia kerättäviä jätteitä on 2 kpl, joten jätteitä voi kerätä myös muistipelin tyyliin. Soveltuu hyvin pienempään tilaan, esim. luokkahuoneeseen.

**LOIMI-HÄMEEN
JÄTEHUOLTO**

- Laput asetetaan kuvapuoli alaspäin satunnaiseen järjestykseen käytössä olevaan tilaan. Alue rajataan viivoin, jotta molemmat joukkueet ja pelaajat näkevät kaikki käännetyt kortit. Pelialue kannattaa rajata niin, että korttien välillä mahtuu kulkemaan.
- Osallistujat jaetaan joukkueisiin ja joukkueet keräävät löydetyt jätteet omiin pinoihinsa.
- Yksi pelaaja kerrallaan käy kääntämässä kaksi korttia kuvaparia etsien. Jos kortit eivät ole pari, käännetään ne takaisin nurin.
- Etsintää jatketaan pelaaja kerrallaan vuorotellen kummastakin joukkueesta. Toisin kuin muistipelissä yleensä, vuoro vaihtuu joukkueelta toiselle jokaisen vuoron jälkeen, vaikka pelaaja löytäisikin parin.
- Joukkuekaverit saavat auttaa vuorossa olevaa pelaajaa sanallisesti, mutta toista joukkuetta ei heidän vuorollaan saa häiritä tai harhauttaa.
- Biojätepareista saa 2 pistettä, biojätteeseen kuulumattomista 1 pisteen.

**Oikeat vastaukset sekä
vinkit ja faktat lopputarkasteluun
löydät seuraavilta sivuilta**

OIKEAT VASTAUKSET:

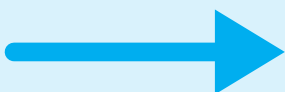
- **Biojätteeseen tai kompostoriin** voi lajitella kaikki hedelmiä, vihanneksia tai ruokaa esittävät kuvat.
- Ruokahävikkiä tulisi kuitenkin välttää, eli syödä ja käyttää mahdollisimman tarkasti kaikki, mitä on kaupasta ostanut tai ruokapöydässä lautaselleen ottanut.
- Jäteautolla tyhjennettävään biojäteastiaan vietävät biojätteet tulee aina pakata ennen viemistä ulos astiaan. Paras pakkaus biojätteelle on paperinen pussi.
- Kompostoriin vietäviä biojätteitä ei tarvitse pakata vaan ne voi kipata suoraan kompostoriin.

Biojätteisiin kuulumattomat jätteet:

- **Saappaat** voi lajitella kodin sekajäteastiaan tai viedä jäteasemalle.
- **Auton renkaat** voi viedä rengasliikkeeseen tai jäteasemalle. Kierrätetyistä renkaista tehdään maanrakennusainetta asfaltin sideaineeksi tai materiaalia käytetään urheilu- ja leikkikenttien pintarakenteisiin tuomaan joustoa.
- **Hehkulamput** kuuluvat sekajätteeseen, led-lamput ja energiansäästölamput viedään palautuspisteisiin kaappoihin tai jäteasemille. Palautetut lamput ja polttimot käsitellään vaarallisen jätteen käsittelylaitoksessa.
- **Paistinpannu ja saksen** lajitellaan metallijätteeseen. Kierrätysmetallista voidaan valmistaa uusia metalliesineitä, kuten vaikkapa auton tai polkupyörän osia.
- **Bensiinikanisteri**, joka sisältää vielä bensaa, ja muut vaaralliset jätteet palautetaan jäteasemalle. Erilaiset aineet (liuottimet, maalit, öljyt) lajitellaan erikseen omiin astioihinsa jäteasemalla, josta ne kuljetetaan jatkokäsittelyyn. Täysin tyhjän bensiinikanisterin voi lajitella sekajätteeseen. Vaarallisen jätteen pakkauksia ei voi lajitella muovipakkauksiin, sillä niissä voi olla vielä jäämiä vaarallisista aineista.
- **Muistathan**, että ehjät ja käyttökelpoiset tavarat voi antaa eteenpäin tai myydä kirpputorilla/netissä. Pyri lajittelemaan jätteeksi vain rikkinäisiä ja käytöstä poistettuja tavaroita.
- **Roska ei kuulu luontoon!** Väriin paikkoihin eksyneet roskat aiheuttavat haittaa ihmisille, eläimille ja luonnolle. Kun jätteet lajitellaan oikein niille kuuluviin paikkoihin, saadaan niistä tehtyä uusiainemateriaalia uusille tuotteille ja tavaroille. Tehokas materiaalikierto säästää luonnonvaroja. Tuomalla jätteet kierrätykseen, teet siis monella tapaa hyvän teon!

**Vinkit ja faktat lopputarkasteluun
löydät seuraavalta sivulta**

VINKIT JA FAKTAT, JOITA VOIT KERTOA LOPPUTARKASTELUSSA:

Mitä lajitelluille jätteille tapahtuu ja mitä niistä saaduista raaka-aineista valmistetaan?

- **Metallisia** pakkauksia ja esineitä käytetään uusien metallituotteiden raaka-aineena. Kierrätysmetallista valmistetaan esimerkiksi samanlaisia purkkeja kuin edessänne olevassa laatikossa! Metallia voi kierrättää materiaalina käytännössä loputtomasti, sillä se ei kulu uudelleen käyttöön.
- **Lasipakkauksista** tehdään uusia lasipakkauksia. Lisäksi kierrätyslasista voidaan tehdä rakentamisessa käytettävää vahtolasia. Lasia voi kierrättää lähes rajattomasti, sillä se kestää hyvin uusiokäyttöön muovaamista. On kuitenkin tärkeää pitää uusiomateriaali riittävän puhtaana, eli välttää lasipakkauksiin kuulumattomien tuotteiden joutumista kerätyn materiaalin joukkoon.
- **Muovipakkauksista** saadaan raaka-ainetta uusiin muovituotteisiin. Kierrätysmuovista tehdään esimerkiksi ämpäreitä, muovikasseja, siivousvälineitä ja uusia muovipakkauksia. Muovipakkaukset voivat käydä läpi kierrätysprosessin jopa 10 kertaa.
- **Kartonkipakkauksista** tehdään monenlaisia tuotteita. Niistä valmistetaan esimerkiksi aaltopahvia, kirjekuvia, uusia kartonkipakkauksia ja wc-paperihylsyjä. Kartonkia voi kierrättää noin 25 kertaa, ennen kuin kuidut kuluvat niin, ettei niistä saada enää tehtyä uusioraaka-ainetta.
- **Biojätteestä** saadaan biokaasua, jota voidaan käyttää mm. autojen polttoaineena. Lisäksi siitä tehdään ravinteikasta maanparannusainetta.
- **Paperia** käytetään uuden paperin valmistamiseen. Siitä tehdään sekä sanomalehtipaperia että talous- ja wc-paperia.
- **Sähkö- ja elektroniikkaromu (SER)** hyödynnetään pääasiassa uusina materiaaleina. Laitteet murskataan, jonka jälkeen materiaalit erotellaan toisistaan. Esimerkiksi talteen saaduista arvometalleista voidaan tehdä uusia osia laitteisiin tai käyttää uusioraaka-aineena muussa tarkoituksessa.
- **Poistotekstiilistä** tehdään uusien tekstiilien raaka-ainetta, kierrätyskuitua. Sellaiset tekstiilit, joiden materiaali ei sovellu kierrätykseen, hyödynnetään energiantuotannossa.
- **Lääkejäte** käsitellään jätteenkäsittelylaitoksessa. Polttoprosessissa saadaan talteen lämpöä ja sähköenergiaa.
- **Vaarallinen jäte** käsitellään siten, että siitä tulee vaaratonta. Energiaksi kelpaavasta jätteestä saadaan aikaan lämpöä ja sähköä. Kierrätyskelpoiset materiaalit otetaan talteen ja hyödynnetään uusien tuotteiden raaka-aineena. Esimerkiksi akuista ja paristoista parhaimmillaan jopa 90% materiaalista saadaan kierrätettyä uusioraaka-aineeksi.
- **Sekajäte** hyödynnetään energiana jätteenkäsittelylaitoksessa, jossa se palaa yli 1000 asteen lämpötilassa. Polttoprosessissa saadaan talteen lämpöä ja sähköenergiaa. Jäljelle jäänyttä kuonaa voidaan soveltuvilta osin käyttää maanrakentamisessa.